

Pöytäkirja

VN/26527/2023

12.6.2024

Kansalaisjärjestöstrategia OM140:00/2023

Työryhmän kokous 5/2024

Aika Keskiviikko 15.5.2024 klo 9.00–10.50

Paikka Oikeusministeriö, kokoushuone Kiinnitys (-1 kerros) ja Teams

Työryhmän jäsenet
(varajäsenet suluissa)

Pekka Timonen, oikeusministeriö, puheenjohtaja
(~~Johanna Suurpää~~, oikeusministeriö, varapuheenjohtaja)
(~~Risto Alatarvas~~ (~~Sanna Malkki~~), valtioneuvoston kanslia
(~~Ari Evwaraye~~ (Eeva Koivunen), sisäministeriö
(~~Outi Hakanen~~ (~~Katja Ahlfors~~), ulkoministeriö
(~~Heta-Elena Heiskanen~~ (~~Anu Häkli~~), ympäristöministeriö
(~~Tiina Kivisaari~~, opetus- ja kulttuuriministeriö
(~~Pauliina Pussinen~~ (~~Markku Mölläri~~), valtiovarainministeriö
(~~Olli Rusanen~~ (~~Marikaisa Tiilikainen~~), puolustusministeriö
(~~Mona Särkelä~~ (~~Jaakko Kiilunen~~), sosiaali- ja terveysministeriö
(~~Varpu Taarna~~, työ- ja elinkeinoministeriö
(~~Sami Tantarimäki~~, maa- ja metsätalousministeriö
(~~Niklas Wilhelmsson~~ (~~Jyrki Jauhainen~~), oikeusministeriö

Asiantuntijajäsenet
(varajäsenet suluissa)

(~~Emmanuel Sibomana~~ (~~Jaana Vasama~~), Etnisten suhteiden neuvottelukunta
(~~Taina Susiluoto~~, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta

Kutsutut asiantuntijat

(~~Anna Munsterhjelm~~, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta)
(~~Sini Erholtz~~, sisäministeriö)
(~~Kaisa Larjomaa~~, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta)
(~~Maija Mielonen~~, oikeusministeriö

Sihteerit

(~~Peter Kariuki~~, oikeusministeriö
(~~Oula-Antti Labba~~, oikeusministeriö
(~~Maria Wakeham-Hartonen~~, oikeusministeriö
(~~Mikko Lehtonen~~, oikeusministeriö

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

ESITYSLISTA

1 KOKOUKSEN AVAAMINEN

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00 ja sihteeristö kirjasi läsnäolijat.

2 ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINEN

Päätös: Hyväksyttiin 8.5.2024 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Todettiin, että yksikönpäällikkö Niklas Wilhelmsson toimii kokouksen puheenjohtajana asiakohdasta 6 eteenpäin, koska työryhmän puheenjohtaja oli estynyt osallistumasta loppukokoukseen. Työryhmän varapuheenjohtajalla oli myös este osallistua kokoukseen.

3 EDELLISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Työryhmän edellinen kokous 4/2024 järjestettiin 11.4.2024.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen 4/2024 pöytäkirja yhdellä muutoksella ja julkaistiin pöytäkirja hankesivulla.

Liite 1: Työryhmän pöytäkirjaluonnos 4/2024 11.4.2024

Pöytäkirjan asiakohdan 5 keskusteluyhteenvedoon lisättiin tarkennus:

Valtiovarainministeriöllä on eriävä kanta verotukseen liittyvässä asiakohdassa. Se ehdottaa seuraavaa muotoilua: Kansalaisjärjestöjen yksityisen rahoituksen lisäämiseksi selvitetään rekisteröidyille yhdistyksille ja säätiöille osoitettujen lahjoitusten verovähennysoikeutta. Selvitys valmistuu vuoden 2025 aikana.

4 STRATEGIATYÖRYHMÄN KOKOONPANON TÄYDENTÄMINEN

Päätös: Merkittiin päätös strategiatyöryhmän kokoonpanon täydentämisestä tiedoksi.

Erityisasiantuntija Eeva Koivunen nimettiin sisäministeriön varsinaiseksi jäseneksi ja erityisasiantuntija Sini Erholtz hänen varajäsenekseen.

Toiminnanjohtaja Anna Munsterhjelm nimettiin kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan puheenjohtajan varajäseneksi. Neuvottelukunnalla on työryhmässä asiantuntijajäsen.

Liite 2: Päätös strategiatyöryhmän kokoonpanon täydentämisestä

5 VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS KANSALAIJÄRJESTÖSTRATEGIASTA

Kansalaisjärjestöstrategia on tarkoitus antaa valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmä käsitteli työryhmän ehdotuksen strategiaksi ensimmäisen kerran 25.4.2024. Käsittelyä jatketaan ministerityöryhmässä 30.5.2024.

Strategiaehdotuksessa otettiin huomioon kehysriihen 15.–16.4.2024 päätökset, jotka liittyivät lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamiseen ja valtionavustustoiminnan kehittämiseen. Strategia on tarkoitus julkaista suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Työryhmä sai katsauksen valmistelun etenemisestä Mikko Lehtosen esittelyn perusteella.

Päätös: Merkittiin periaatepäätöksen valmistelun etenemisestä käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 3: Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kansalaisjärjestöstrategiasta

Liite 4: Tilannekatsaus strategian valmistelusta

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Strategian toimenpiteet tehdään virkatyönä, johon liittyvät resurssit on arvioitava realistisesti ja suunniteltava huolellisesti. Työryhmän sihteeri keskustelee ministeriöiden kanssa strategian toimeenpanosta ja poikkihallinnollisesta yhteistyöstä hallituskaudella, kun strategia on annettu valtioneuvoston periaatepäätöksenä ja kun toimeenpanovaiheeseen aletaan siirtyä.

Työryhmällä ei ole tietoa siitä, miksi järjestöille osoitettavien lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamista rajattiin kehysriihipäätöksessä. Ministeriöissä pohditaan parhaillaan, miten valtionavustusleikkauksia kohdennetaan. Kehysriihessä päätettiin uusista valtionavustusleikkauksista ja -leikkausten aikaistamisesta.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta kantaa huolta siitä, että valtionavustuksista leikataan strategiasta ja sen valmistelun aikana käydystä keskustelusta huolimatta. Hallinnon toimia ei myöskään koeta ennakoitaviksi, mikä aiheuttaa epävarmuutta järjestöissä.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta kokee puolestaan, ettei strategiaehdotus ole sisällöiltään tai tavoitteiltaan tarpeeksi kunnianhimoinen, mikä korostaa toimeenpanon merkitystä entisestään.

6 TOIMENPIDETAULUKKO

Strategian toimeenpiteet on ryhmitelty taulukoksi, jossa kuvataan niiden perustiedot. Toimenpiteitä jäsennetään myös vaikutusketjujen avulla. Työryhmä keskusteli toimeenpanosuunnitelman muodosta ja käsitteli toimenpidetaulukon luonnoksen ensimmäisine tietoineen Mikko Lehtosen ja Maria Wakeham-Hartosen esittelyn perusteella.

Päätös: Merkittiin toimeenpanosuunnitelmasta ja toimenpidetaulukosta käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 5: Toimenpidetaulukkoluonnos

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Sihteeristö tarkentaa toimenpidetaulukkoa työväliseen ja valmistelee luonnoksen muutaman sivun toimeenpanosuunnitelmaksi käsittelyn jatkamiseksi. Taulukossa kuvataan, millaista muutosta toimenpiteillä halutaan saada aikaan. Tulosten ja vaikutusten suunnittelussa ja arvioinnissa (vaikutusketjujen käytössä) on hyvä ottaa huomioon, että osa toimenpiteistä valmistuu vasta hallituskauden loppupuolella.

Taulukkoon lisätään toimenpiteiden aikataulua, priorisointia, resursointia ja vastuita koskevia sarakkeita ja tietoja. Lisäksi toimenpiteitä konkretisoidaan ja niihin liittyvää viestintää sanoitetaan. Taulukkoa on tarkoitus muokata strategian toimeenpanon edetessä; esimerkiksi mittareita voidaan tarvittaessa korjata ja työryhmä voi käsitellä myös muita asioita toimeenpanon aikana. Esimerkiksi monivuotisten yleisavustusten myöntämisen kokeileminen on harkinnan arvoista.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta korostaa järjestöjen varainhankinnan kiireellistä helpottamista ja visioivaa keskustelua priorisoitaessa toimenpiteitä. Neuvottelukunta odottaa, että poliittiset päätöksentekijät osallistuvat visiokeskusteluun esimerkiksi parlamentarisessa yhteistyössä, ja formaatin on oltava riittävän uskottava tulosten esittämiseksi. Tarvitaan yli hallituskausien jatkuvaa kansalaisyhteiskuntapolitiikkaa, vaikka periaatepäätös koskee kuluva hallituskautta, mihin liittyvää periaatepäätösehdotussanoitusta pyydettiin vielä harkitsemaan.

Kehysriihessä päätettiin, että ”tavoitteena on painottaa [valtion]avustustoimintaa yleisavustuksiin hankeavustusten sijaan.” Työryhmän mielestä se voi vaikeuttaa tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden osoittamista valtionavustustoiminnassa, mitä tarvitaan perusteltaessa valtionavustusten myöntämistä.

Työryhmä voisi harkita viestintäkampanjaa, joka edistäisi yksityisrahoituksen lahjoittamisen kulttuurin kehittymistä Suomessa.

Järjestöjen tuottamia palveluja ja järjestöjä palveluntuottajina on tarpeen tarkastella erikseen esimerkiksi yhteisötalouteen liittyvässä valmistelussa.

7 VIESTINTÄ- JA VUOROVAIKUTUSSUUNNITELMA

Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma päivitetään siirryttäessä strategian toimeenpanovaiheeseen. Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelmassa kuvataan myös aineistonkeruuta, joka liittyy strategiassa olevaan toimeenpiteeseen kansalaisyhteiskunnan tilanne- ja tulevaisuuskuvan muodostamisesta.

Päätös: Päivitettiin viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma ja merkittiin aineistonkeruusta käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 6: Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Viestinnässä ja vuorovaikutuksessa on korostettava jatkossakin odotustenhallintaa. Sidosryhmien motivointi ja positiivinen äänensävy

nähdään myös tärkeäksi. Kansalaisjärjestöakatemit ovat hyvä tapa lisätä alueellista viestintää ja vuorovaikutusta. Seuraava alueellinen kansalaisjärjestöakatemia järjestetään marraskuussa Oulussa, missä käsitellään myös kansalaisjärjestöstrategiaa.

8 SEURANTARYHMÄSUUNNITTELU

Kansalaisjärjestöstrategian taustamuistiossa viitataan seurantaryhmän asettamiseen. Työryhmä tarkasteli seurantaryhmän tavoitteita ja tehtäviä evästään suunnittelun jatkamista. Mikko Lehtonen ja Maria Wakeham-Hartonen esittelivät seurantaryhmän asettamispäätösluonnosta.

Päätös: Merkittiin seurantaryhmän asettamisesta ja seurantaryhmäsuunnittelusta käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 7: Seurantaryhmän asettamispäätösluonnos

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Seurantaryhmän kokoonpanon on oltava riittävän tiivis, mutta mahdollisimman monimuotoinen. Neuvottelukunnat toivovat, että seurantaryhmään nimetään sekä kattojärjestöjen edustajat että pienten järjestöjen edustajia. Alueellisuutta ja temaattista osaamista ja kokemusta esimerkiksi valtionavustustoiminnasta pidetään myös tärkeänä.

Neljäs tehtäväluonnos korostaa päätöksentekoprosessia asian asemesta, ja sanoitusta pyydetään vielä harkitsemaan. Tehtävien asettamisessa on syytä muistaa, että neuvottelukunnan on tarkoitus kokoontua 3–4 kertaa vuodessa, eikä työmäärä voi kasvaa liian suureksi.

Strategiaa valmistellut ja sen toimeenpanoa koordinoiva työryhmä jatkaa työtään normaalisti seurantaryhmän rinnalla. Esimerkiksi kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnalla ja etnisten suhteiden neuvottelukunnalla on jatkossakin edustajansa työryhmässä.

9 SYKSYN 2024 KOKOUSSUUNNITELMA

Työryhmä koordinoi kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanoa valtioneuvostossa toimikautensa ajan. Työryhmän toimikausi päättyy

huhtikuussa 2024. Työryhmä sopi syksyn 2024 kokousaikataulusta ehdotuksen perusteella. Kokoukset järjestetään hybridikokouksina.

Päätös: Hyväksyttiin syksyn 2024 kokoussuunnitelma. Työryhmälle toimitettiin kalenterivaraukset.

- Tiistai 20.8.2024 klo 9.00–11.00
- Torstai 19.9.2024 klo 9.00–11.00
- Tiistai 22.10.2024 klo 9.00–11.00
- Torstai 21.11.2024 klo 9.00–11.00

10 MUUT ASIAT

Muita esille tulevia asioita ei ollut.

11 TIEDOKSI

Merkittiin seuraavat asiat tiedoksi:

- Oikeusministeriö valmistelee pienhankintaa järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisten esteiden selvittämiseksi
- Kansalaisjärjestöakatemian suunnittelua KV-/EU-aiheista

12 SEURAAVA KOKOUS

Työryhmän seuraava kokous järjestetään perjantaina 14.6.2024 klo 10.00–11.00 (Teams). Työryhmä saa kokouksessa tilannekatsauksen strategian valmistelun etenemiseen ja toimeenpanovaiheeseen siirtymiseen.

13 KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.50.

Liitteet

Liite 1 Työryhmän pöytäkirjaluonnos 4/2024 11.4.2024
Liite 2 Päätös strategiatyöryhmän kokoonpanon täydentämisestä
Liite 3 Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kansalaisjärjestöstrategiasta
Liite 4 Tilannekatsaus strategian valmistelusta
Liite 5 Toimenpidetaulukku
Liite 6 Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma
Liite 7 Seurantaryhmän asettamispäätösluonnos

Jakelu	Työryhmän puheenjohtajat, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat
Tiedoksi	Hankeikkuna